

Bijlage 3g

Sociaal Economisch Programma

INHOUD

1	Inleiding	2
1.1	Vernieuwing van Kerckebosch	2
1.2	Wat is een Sociaal Economisch Programma?	3
1.3	Keuze van de thema's: de sociale en economische agenda	4
1.4	Opzet van dit rapport.....	4
2	Werken aan een goed sociaal klimaat	5
2.1	Het deelprogramma.....	5
2.2	Toelichting 'Werken aan een goed sociaal klimaat'	6
3	Zorgen voor adequaat fysiek beheer	7
3.1	Het deelprogramma.....	7
3.2	Toelichting 'Zorgen voor adequaat fysiek beheer'	8
4	Vooruitkomen in Kerckebosch	9
4.1	Het deelprogramma.....	9
4.2	Toelichting 'Vooruit komen in Kerckebosch'	10
5	Opgroeien en leren in Kerckebosch.....	12
5.1	Het deelprogramma.....	12
5.2	Toelichting 'Opgroeien en leren in Kerckebosch'	13
6	Voorzieningen voor kerckebosch	14
6.1	Het deelprogramma.....	14
6.2	Toelichting 'Tijdelijke voorzieningen'	15
6.3	Toelichting tijdelijke voorziening.....	16
7	Uitvoering en advies.....	17
7.1	Voorwaarden voor een succesvolle uitvoering	17
7.2	De betrokkenen partijen	18
Bijlagen		
Bijlage 1	Projectformulieren	19
Bijlage 2	Gebruikte bronnen	23

Inleiding

1.1 Vernieuwing van Kerckebosch

De komende tien jaar krijgt de wijk Kerckebosch in Zeist een ander gezicht. De ruim 700 flats van woningcorporatie De Seyster Veste worden gefaseerd gesloopt. Hiervoor in de plaats komen circa 1250 nieuwe woningen in verschillende typen en prijsklassen. De wijk krijgt daarmee de status van grootste bouwlocatie van Zeist.

Voor zowel op de korte als op de lange termijn heeft deze operatie een grote impact op de leefbaarheid van de wijk. De gemeente Zeist en De Seyster Veste hebben daarom besloten om – als bijlage van het Masterplan Kerckebosch – een sociaal economisch programma te ontwikkelen. Door een programmatische aanpak willen ze de komende jaren gericht aan een aantal sociale opgaven werken. De ambitie daarbij is om het leven van de bewoners te verbeteren. Dit Sociaal Economisch Programma heeft daarom 'Een beter leven in een verbeterde wijk' als titel gekregen.

Dit programma is echter niet alleen voor bewoners geschreven. In de wijk Kerckebosch zijn vele aanbieders van allerlei diensten en activiteiten actief. Deze partijen kunnen het Sociaal Economisch Programma als een richtinggevend beleidskader gebruiken.

1.2 Wat is een Sociaal Economisch Programma?

Bewust wordt in Kerckebosch gekozen voor een programmatische manier van werken. Deze manier van werken vraagt om een toelichting, omdat het vaak wordt verward met projectmatig werken. Een programma is méér dan een verzameling projecten. Maar wat dan meer? In de literatuur zijn verschillende definities in omloop. Hier wordt de definitie van H. Licht gebruikt:

‘Een programma is een samenhangende verzameling van activiteiten, zoals projecten, taskforces en reguliere lijnactiviteiten, gericht op de oplossingen van een integrale probleemstelling, die onder de verantwoordelijkheid van verschillende autoriteiten vallen.’¹

In een Sociaal Economisch Programma worden de sociale en economische opgaven en doelen vastgesteld die niet door één partij of via één project kunnen worden aangepakt. Aan de verschillende partijen biedt een programma een kader om hun projecten en activiteiten op af te stemmen. Een programma kent meestal een looptijd van meerdere jaren. De doelen blijven dezelfde, de projecten en activiteiten kunnen in de loop van de tijd variëren.

Werken met programma's kent verschillende voordelen. Voor bestuurders is het prettig dat ze besluiten over afzonderlijke projecten kunnen plaatsen in een groter geheel. Er ligt een duidelijk kader voor bijvoorbeeld het toekennen van budgetten.

Een voordeel voor de uitvoerders is dat ze de algemene opgaven en doelen beter kennen, wat richting geeft aan hun eigen werkzaamheden.

Het belangrijkste voordeel voor bewoners is dat ze weten welke sociale opgaven prioriteit krijgen. Ook kunnen ze in het programma lezen wat er in grote lijnen wordt gedaan aan de aanpak van die opgaven.

---

¹ Licht, H. (2005), 'Programmamanagement: doelgerichte aanpak van complexe vraagstukken', Kluwer Bedrijfsinformatie, Deventer
Sociaal Economisch Programma

Relatie met regulier beleid en lopende activiteiten

In het kader van het onderwijs-, zorg- en welzijnsbeleid van de gemeente Zeist en het leefbaarheidbeleid van De Seyster Veste, vinden al veel activiteiten in Zeist-Oost en Kerckebosch plaats. Een groot deel van deze lopende activiteiten kunnen bijdragen aan het halen van de ambities die in dit Sociaal Economisch Programma Kerckebosch worden gesteld. De uitdaging is om de uitvoerders van deze activiteiten enthousiast te maken voor deze ambities, zodat ze hun werk daarop gaan afstemmen.

In meeste gevallen is hiervoor geen extra geld nodig. Daarnaast zullen er extra activiteiten en projecten nodig zijn om de ambities te kunnen waarmaken. In dit rapport zal daar de nadruk op worden gelegd. Hiervoor zullen ook extra financiële middelen nodig zijn.

1.3 Keuze van de thema's: de sociale en economische agenda

In het Masterplan Kerckebosch zijn de ambities geformuleerd voor de toekomstige ontwikkeling van Kerckebosch. Daarbij is de huidige situatie als vertrekpunt genomen. Een eerste analyse van de leefbaarheid is al gemaakt voor de Ontwikkelingsvisie Kerckebosch. Hierin werd een beeld geschetst van de wijksamenleving, de fysieke woonomgeving en de voorzieningen. Om een nog beter beeld te krijgen van wat er speelt, zijn in de periode van november 2007 tot februari 2008 gesprekken gevoerd met sleutelfiguren, cijfers over de bevolking geanalyseerd en bijeenkomsten georganiseerd voor bewoners, buurtwerkers en huidige aanbieders (zie Bijlage 2: Gebruikte bronnen).

Op basis van al deze informatie is vervolgens de volgende sociale agenda vastgesteld voor de vernieuwing van Kerckebosch:

- Werken aan een goed sociaal klimaat.
- Adequaat fysiek beheer.
- Vooruitkomen in Kerckebosch.
- Opgroeien en leren in Kerckebosch.
- Voorzieningen in Kerckebosch.

In deel 1 van het Masterplan Kerckebosch zijn voor deze thema's ambities bedacht en enkele strategieën uitgestippeld om de ambities te bereiken. In het voorliggende Programma komen de thema's opnieuw terug, maar nu concreter.

'Paraplunota' voor andere bijlagenrapporten Masterplan

Dit rapport bestaat uit vijf deelprogramma's. Bij het uitwerken van deze deelprogramma's zijn relevante voorstellen overgenomen uit andere bijlagenrapporten die voor het Masterplan Kerckebosch zijn geschreven: het Sociaal Statuut, Nota Wijkeconomie, Visie op het Scholenlaantje (project Zorgeloos wonen in Zeist-Oost) en het Tijdelijk Beheerplan Kerckebosch. Dit Sociaal en Economisch Programma kan daarom ook als paraplunota voor deze rapporten worden beschouwd.

1.4 Opzet van dit rapport

In de volgende hoofdstukken wordt voor elk thema een deelprogramma uitgewerkt. Ieder deelprogramma bestaat uit de probleemstelling, de doelen, de doelgroepen en de mogelijke projecten en activiteiten. Daarna volgt een toelichting over hoe deze projecten en activiteiten kunnen worden ingevuld.

Het laatste hoofdstuk gaat in op de voorwaarden voor een succesvolle uitvoering van dit programma.

2 Werken aan een goed sociaal klimaat

2.1 Het deelprogramma

Probleemstelling

Uit signalen blijkt dat veel bewoners met elkaar betrokken zijn. De onderlinge sfeer is meestal goed. Er komen ook andere signalen binnen: ook in Kerckebosch wonen mensen die anderen overlast bezorgen. In sommige flats zou de onderlinge betrokkenheid beperkt zijn. Dit wordt ondermeer toegeschreven aan de grote aantal verhuizingen. Tijdens de vernieuwing van Kerckebosch kan de binding afnemen en bewoners zich minder thuis voelen. De uitdaging is om het sociale klimaat goed te houden of te verbeteren.

Doelstellingen

- Stimuleren dat bewoners op een respectvolle manier met elkaar om blijven gaan.
- Bewoners binden aan de wijk, ook tijdens de herstructurering.
- Bewoners op een positieve manier betrekken bij de herstructurering.

Beoogde resultaten

- Bewoners doen actief mee aan activiteiten die voor hun flat worden georganiseerd.
- Bewoners krijgen de gelegenheid om samen stil te staan bij de veranderingen in de wijk.

Doelgroepen:

- Alle bewoners van Kerckebosch.

Projecten en activiteiten

In het kader van de overzichtelijkheid is er een clustering aangebracht in de projecten en activiteiten die plaats (kunnen) vinden in Kerckebosch. Een deel van de activiteiten wordt uitgewerkt in het Tijdelijk Beheerplan Kerckebosch en het Sociaal Statuut Kerckebosch. Er is gekozen voor de volgende categorisering:

- Stimuleren van burenhulp.
- Versterken van regulier sociaal beheer.
- Toewijzingsbeleid.
- Sociale kunstprojecten.

2.2 Toelichting ‘Werken aan een goed sociaal klimaat’

Versterken van regulier sociaal beheer

Sociaal beheer is één van de reguliere activiteiten van De Seyster Veste. Tijdens sloop- en renovatiewerkzaamheden vormt dit onderdeel een belangrijk aanknopingspunt voor het behouden en verbeteren van een goed sociaal klimaat.

- Concrete afspraken maken met bewoners in flats waar er sprake is van leefbaarheidproblemen (bijvoorbeeld via leefregels).
- Bewoners die anderen overlast bezorgen direct aanpakken.

Toewijzingsbeleid

Tijdens de sloop- en nieuwbouwwerkzaamheden kan een adequaat toewijzingsbeleid bijdragen aan het versterken van het sociale klimaat in de wijk Kerckebosch. In de advertentieteksten zal De Seyster Veste woningzoekenden attenderen op de naderende veranderingen. Tijdens het kennismakingsgesprek krijgen nieuwe huurders informatie over het herstructureringsproces.

Er ontstaat een bijzondere situatie wanneer het sloopbesluit voor een flat is genomen en de uitplaatsing begint. In het Sociaal Statuut Kerckebosch is vastgelegd dat huurders die wonen aan de Prinses Irenelaan en Prinses Margrietlaan voorrang krijgen bij de toewijzing van nieuwe sociale koopwoningen en nieuwe sociale huurwoningen die in Kerckebosch worden gebouwd. Sociale netwerken kunnen daardoor voor een deel in stand worden gehouden. Een idee is om bewoners die verhuizen naar de nieuwbouw de mogelijkheid te geven om hun huidige burens voor te dragen als nieuwe burens.

Sociale kunstprojecten

De bedoeling van sociale kunstprojecten is dat bewoners vanuit een andere invalshoek naar veranderingen in hun omgeving gaan kijken. Bijvoorbeeld door het gezamenlijk ervaren van veranderingsmomenten. Dit gebeurt onder leiding van kunstenaars. De advisering van de projecten vindt plaats door de Adviescommissie Beeldende Kunst Zeist. Enkele ideeën:

- Muurschilderingen en grote gevelfoto's ontwerpen ter verfraaiing van schuttingen, hekwerken, dichtgetimmerde ramen en gevels.
- Bijzondere bijeenkomsten organiseren voor en met bewoners om belangrijke veranderingen te markeren.
- In creatieve workshops aandacht vestigen op oude en nieuwe elementen van de wijk.

3 Zorgen voor adequaat fysiek beheer

3.1 Het deelprogramma

Probleemstelling

De kwaliteit van de fysieke woonomgeving wordt in belangrijke mate bepaald door beheerwerkzaamheden van gemeente, De Seyster Veste en andere partners in het wijkteam. Anno 2008 lukt het in de meeste gevallen om de woonomgeving schoon en heel te houden. Door de vernieuwing van Kerckebosch kan deze situatie veranderen. Woningen komen leeg te staan, er komen bouwplaatsen met een rommelige uitstraling. Het gevaar van verloedering en vernieling ligt op de loer. Hierdoor kunnen bewoners zich onveilig gaan voelen.

Doelstellingen

- Zorg dragen voor een schone wijk.
- Zorg dragen voor een veilige wijk.
- Vermindering van criminele activiteiten.
- Bewoners (jong én oud) betrekken bij beheer van de wijk.

Beoogde resultaten

- Bewoners voelen zich veilig in de eigen wijk.
- Kerckebosch blijft leefbaar tijdens de sloop- en nieuwbouwactiviteiten.
- De jaarlijkse aangiftecijfers bij de politie blijven op hetzelfde niveau of nemen af.

Doelgroepen

- Alle bewoners van Kerckebosch.

Projecten en activiteiten

In het kader van de overzichtelijkheid is er een clustering aangebracht in de projecten en activiteiten die plaats (kunnen) vinden in Kerckebosch. Er is gekozen voor de volgende categorisering:

- Bewoners betrekken bij het beheer.
- Tijdelijk gebruik of verhuur van panden.
- Wijkserviceteam.
- Tijdelijk beheerplan.

3.2 Toelichting ‘Zorgen voor adequaat fysiek beheer’

Bewoners betrekken bij het beheer

In veel steden en dorpen zijn bewoners actief die toezicht houden op hun woonomgeving. Dit zorgt voor een grotere sociale veiligheid. Ze worden meestal ondersteund door professionals van politie, gemeente of corporatie. Verder kunnen er acties worden georganiseerd om zwerfafval op te ruimen of samen een speelplek op te knappen. Al dit soort acties kunnen gecoördineerd worden door het wijkteam. Ook kinderen en jongeren kunnen meewerken aan het beheer van de wijk. In deelprogramma “Opgroeien en leren” wordt dit nader uitgewerkt.

Tijdelijk gebruik of verhuur van panden

Panden die leeg staan in afwachting van sloop kunnen bewoners een onveilig gevoel geven. Als corporatie kun je dit voor zijn door lege panden tijdelijk te verhuren aan individuen of organisaties. De kans op vernieling is dan kleiner. Bovendien kunnen tijdelijke gebruikers zorgen voor een positieve impuls. Mogelijke uitwerking:

- Lege woningen gebruiken als winkel voor tweedehands spullen.
- Lege woningen verhuren aan studenten, kunstenaars of de Antikraakbeweging.

Wijkserviceteam

Het wijkserviceteam is een organisatie die kan bestaan uit vrijwilligers, stagiaires of gesubsidieerde arbeidskrachten. Deze organisatie biedt tegen een laag of gereduceerd tarief allerlei diensten aan bewoners en organisaties. Dit project wordt nader uitgewerkt op het projectblad ‘Wijkserviceteam Kerckebosch’.

Tijdelijk beheerplan

Renovaties en sloopwerkzaamheden vragen van de betrokken organisaties een extra investering in beheer. De uitstraling in de wijk zal door allerlei ingrepen op peil worden gehouden.

Voor Kerckebosch is een tijdelijk beheerplan opgesteld met activiteiten voor de volgende thema's:

Beheer en onderhoud van de woningen tot aan de sloop

- Het beheer van sloop- en bouwterreinen.
- beheer van de openbare ruimte.
- Veiligheid en toezicht.
- Dienstverlening aan huurders.
- Communicatie en overleg.

4 Vooruitkomen in Kerckebosch

4.1 Het deelprogramma

Probleemstelling

In Kerckebosch komen sociale problemen relatief veel voor: werkloosheid, schulden, armoede en psychische problemen. De vernieuwing van de wijk wordt aangegrepen om individuele bewoners te helpen vooruit te komen in hun eigen leven. Mensen die gericht zijn op een opleiding, werk of een eigen bedrijf moeten hier een stimulerend economisch klimaat vinden. Voor andere mensen ligt het accent op het vergroten van de zelfredzaamheid en het meedoen in de samenleving.

Doelstellingen

- Bieden van persoonlijke begeleiding rondom activiteiten tijdens de herstructurering (zoals bij verhuizing).
- Bevorderen van de zelfredzaamheid van de bewoners. Bewoners houden de eigen regie over hun leven.
- Bewoners van Kerckebosch krijgen door de vernieuwing van Kerckebosch meer mogelijkheden om zich op verschillende gebieden van hun leven te ontwikkelen.
- Stimuleren van kleinschalige en schone bedrijvigheid.

Beoogde resultaten

- Soepel verloop van het verhuisproces.
- Inzicht in de leefsituatie en de wensen van bewoners.
- Verhoging van participatie van bewoners. Afhankelijk van de mogelijkheden van de bewoner gaat het om sociale of economische participatie.
- Toename van het aantal arbeidsplaatsen in Kerckebosch.

Doelgroepen

- Alle bewoners in de wijk.
- Beginnende ondernemers en zelfstandigen zonder personeel (ZZP'ers).
- Bouwondernemers.
- Christelijk College Zeist en zijn leerlingen.

Projecten en activiteiten

In het kader van de overzichtelijkheid is er een clustering aangebracht in de projecten en activiteiten die plaats (kunnen) vinden in Kerckebosch. Er is gekozen voor de volgende categorisering:

Inventarisatie 'Kerckebosch achter de voordeur'.

Persoonlijke begeleiding.

Ontwikkelen van 'Leerwerklandschap Kerckebosch'.

Ondersteunen van beginnende ondernemers en ZZP'ers.

4.2 Toelichting ‘Vooruit komen in Kerckebosch’

Inventarisatie ‘Kerckebosch achter de voordeur’

De meeste mensen willen graag ‘vooruitkomen’, maar dat lijkt niet voor iedereen te zijn weggelegd. Het is daarom belangrijk dat er een gedegen inventarisatie wordt gemaakt van de problemen en de doelen van individuele bewoners. Tegen welke zaken lopen zij aan? Om een antwoord op deze vraag te krijgen zullen alle huurders van De Seyster Veste de komende jaren persoonlijk bezocht worden. In het land is veel ervaring opgedaan met zogenaamde ‘achter de voordeur’ projecten. Zeist wil daar graag van leren. In de bijlage is een projectformulier opgenomen met de keuzes die nog moeten worden gemaakt over de organisatie van de huisbezoeken.

Persoonlijke begeleiding

Nadat de inventarisatie heeft plaatsgevonden krijgen bewoners die dat willen de mogelijkheid om een eigen traject in te gaan. De Seyster Veste kan bijvoorbeeld verhuisbegeleiding aanbieden, maar een bewoner kan ook gebaat zijn met schuldhulpverlening of opvoedingsondersteuning. Bij het vaststellen van de doelen en ambities van ‘Kerckebosch achter de voordeur’ zullen keuzes worden gemaakt over welke begeleiding na het huisbezoek wordt geboden. Een idee is om huishoudens een gezinscoach toe te wijzen die contact onderhoudt met verschillende zorg- en hulpverleningsinstanties. Dit betekent dat diverse organisaties voor Kerckebosch een samenwerkingsverband moeten aangaan. Verder is het belangrijk om voort te bouwen op wat er nu al bestaat in Kerckebosch. Denk aan het versterken van het Inloophuis.

Ontwikkelen van ‘Leerwerklandschap Kerckebosch’

Kerckebosch wordt ontwikkeld tot een ‘leerwerklandschap’. Dit concept is in 2007 geïntroduceerd door de VROM-raad en Onderwijsraad. Het gaat om de ontwikkeling van locaties waar scholen en bedrijven nauw met elkaar samenwerken. In het geval van Kerckebosch zijn het Christelijk College Zeist (CCZ), De Seyster Veste, de zorginstellingen, bouwondernemers en de winkelbedrijven de belangrijkste partijen. Tijdens de gesprekken met deze partijen zijn al verschillende ideeën bedacht om het leerwerklandschap Kerckebosch vorm te geven:

- Leerlingen van de sector Techniek krijgen stageplaatsen aangeboden op de bouwplaatsen van Kerckebosch.
- Leerlingen van CCZ drijven een eigen restaurant waar bewoners tegen een vriendelijk bedrag kunnen eten.
- CCZ start een ‘tussenschool’ voor kinderen van 10 tot 14 jaar. Deze school kan de overstap van basisonderwijs naar VMBO voor praktisch ingestelde leerlingen makkelijker maken.
- Supermarkt Albert Heijn biedt jongeren uit de wijk stage of werkplaatsen aan.
- Kerckebosch wordt het startpunt voor bezoekers van de bossen rondom Zeist. Vrijwilligers, leerlingen van VMBO-school, cliënten van Abrona bemensen het informatiepunt met horecavoorziening.

Samen met de partners zal het concept ‘Leerwerklandschap Kerckebosch’ verder worden uitgewerkt in een actieplan.

Ondersteunen van beginnende ondernemers en ZZP’ers

Startende ondernemers zijn belangrijk voor de wijk. Ze zorgen voor nieuwe bedrijvigheid en werkgelegenheid. Een trend is dat het aantal beginnende ondernemers en ZZP’ers (zelfstandigen zonder personeel) toeneemt, ook in Kerckebosch. Het zijn meestal mensen die in de zakelijke dienstverlening werken. In Kerckebosch zullen dit soort ondernemers op verschillende manier ondersteund gaan worden.

Hieronder enkele opties:

- Oprichting van een netwerk van ZZP'ers (Zelfstandigen zonder Personeel) in Kerckebosch. Door met elkaar in contact te komen en samen te werken kan er een creatieve broedplaats ontstaan.
- Onderzoek naar de haalbaarheid van de aanleg en de exploitatie van een glasvezelnetwerk. Deze infrastructuur biedt veel toepassingsmogelijkheden voor bewoners, bedrijven en aanbieders van zorg. In het onderzoek worden nadrukkelijk de ervaringen van andere nieuwbouwwijken (zoals Nieuwland en Vathorst in Amersfoort) meegenomen.
- Onderzoeken wat de behoefte is aan woon/werkwoningen in Kerckebosch en aan werkunits van 25 tot 30m². Deze werkunits kunnen bijvoorbeeld een plaats krijgen in het multifunctionele activiteitencentrum of in het verbouwd Christelijk College Zeist.

5 Opgroeien en leren in Kerckebosch

5.1 Het deelprogramma

Probleemstelling

Kerckebosch is in veel opzichten een fijne wijk om op te groeien. Toch gaat het niet op alle fronten goed. Ook in Kerckebosch wonen kinderen en jongeren die niet goed kunnen meekomen op school. Bewoners en winkeliers signaleren een toename van jeugdcriminaliteit en ervaren overlast van hangjongeren. Vooral voor de (oudere) jongeren zijn er weinig voorzieningen en activiteiten. Een buitensportvereniging bestaat er bijvoorbeeld niet meer in Kerckebosch. De eerste uitdaging is om de voorzieningen en het activiteitenaanbod te verbeteren. Kinderen en jongeren op een positieve manier te betrekken bij de vernieuwing van Kerckebosch is de tweede uitdaging voor de komende jaren.

Doelstellingen

- Kerckebosch wordt een wijk waarin kinderen en jongeren zich kunnen ontwikkelen en veilig kunnen opgroeien.
- Kinderen en jongeren leveren een eigen bijdrage aan de leefbaarheid van Kerckebosch.
- Voorzieningen (onderwijs, sport & spel en andere activiteiten) sluiten aan op de behoeften van kinderen, jongeren en ouders; ze zijn bovendien goed toegankelijk.

Beoogde resultaten

- Meer jongeren zijn lid van clubs en nemen deel aan georganiseerde activiteiten.
- Het aantal meldingen van overlast door jongeren neemt af.
- De contacten die jongeren met de overige groepen (in het bijzonder ouderen) in de wijk hebben, worden versterkt en verbeterd.

Doelgroepen

- Ouders.
- Leerlingen van het middelbaar onderwijs (hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen degene die in Kerckebosch wonen en in Kerckebosch naar school gaan).
- Kinderen en tieners van 4 tot 14.
- Jongeren van 14 tot 18.
- Jongeren van 18+.

Projecten en activiteiten

In het kader van de overzichtelijkheid is er een clustering aangebracht in de projecten en activiteiten die plaats (kunnen) vinden in Kerckebosch. Er is gekozen voor de volgende categorisering:

- Participatie.
- Sport & spel.
- Samenspel.

De voorzieningen komen terug in het deelprogramma 'Voorzieningen voor Kerckebosch'.

5.2 Toelichting ‘Opgroeien en leren in Kerckebosch’

Participatie: kinderen en jongeren betrekken bij beheer

Oudere kinderen en jongeren kunnen zelf meewerken aan het beheer van hun wijk. Wanneer ze goed worden begeleid en gemotiveerd, dan kunnen ze heel gedreven zijn. Er zijn veel voorbeeldprojecten in het land te vinden waar gebruik wordt gemaakt van de kwaliteiten van kinderen en jongeren. Enkele ideeën:

- Kinderen een stuk groen of bos laten adopteren.
- Scholen betrekken bij onderhoud groenvoorziening (basisscholen en Christelijk College Zeist apart benaderen en hier aparte functies geven).
- Zwerfvuilconvenant met basisscholen.
- Toezicht in de wijk door bewoners/jongeren.
- Kinderparticipatie: foto's, verhalen, tekeningen over goede en slechte zaken in de buurt.
- Graffitiprojecten organiseren.
- Jongeren inzetten bij beveiliging tijdens de sloop.
- Vlinderproject.

Sport en spel

Er zijn te weinig sportmogelijkheden in Kerckebosch. Hier kan een einde aan komen. Enerzijds moet er worden geïnvesteerd in nieuwe sportvoorzieningen. Anderzijds liggen er kansen om nieuwe partijen warm te maken voor sportactiviteiten in Kerckebosch. In Engeland is het niet ongewoon dat corporaties samenwerken met grote Engelse topclubs als Arsenal en Chelsea. Voorbeelden zijn:

- Mogelijkheden voor buurtsport vergroten.
- Experimentele contacten aangaan met grotere sportverenigingen (zoals FC Utrecht).
- Plaatselijke clubs uitnodigen om sportactiviteiten te organiseren voor kinderen die (nog) geen lid zijn.

Samenspel

Spelen doe je niet alleen, dat doe je samen. Het is daarom belangrijk om kinderen en jongeren in contact te brengen met andere bewoners van de wijk. Goede contacten zorgen voor een betere sfeer. Het is daarnaast goed voor de sociale ontwikkeling van kinderen en jongeren. Wanneer ze weten waar anderen staan, wat hen bezig houdt en waar ze last van hebben, dan leidt dit waarschijnlijk tot nieuwe inzichten en wederzijds begrip. Voorbeelden zijn:

- Project waar jong en oud samen komen.
- Speel- en sportvoorzieningen creëren in openbare ruimte.
- Gedeeltelijk verplaatsen van speeltuin BZO naar een centralere locatie in de wijk.

6 Voorzieningen voor kerckebosch

6.1 Het deelprogramma

Probleemstelling

De voorzieningen in Kerckebosch (als onderdeel van Zeist-Oost) sluiten op dit moment onvoldoende aan bij de vraag: basisscholen kampen met ruimtegebrek, de capaciteit van binnensportvoorzieningen is te klein en er is een tekort aan ontmoetingsruimten. Aan deze behoeften moet op korte termijn worden voorzien. Voor de langere termijn moet de kwaliteit van de voorzieningen worden verbeterd en de capaciteit worden vergroot. In het Masterplan zijn daarom allerlei ambities geformuleerd voor de ontwikkeling van nieuw maatschappelijk vastgoed en de vernieuwing van het winkelcentrum.

Doelstellingen

- Op korte termijn worden tijdelijke oplossingen gezocht voor het tekort aan ruimten voor ontmoeting, sport en vrije tijd. Er wordt flexibel ingespeeld op de behoeftevraag van bewoners.
- In Kerckebosch wordt voor de langere termijn gewerkt aan de ontwikkeling van nieuwe voorzieningen en aan de verbetering van bestaande voorzieningen.

Beoogde resultaten

- De inwoners van Kerckebosch en Zeist-Oost kunnen voor basisvoorzieningen terecht in de eigen wijk. Dit betreft voorzieningen gericht op ontmoeting, sport & spel en vrije tijd.
- Kerckebosch krijgt nieuwe voorzieningen die aansluiten bij de wensen van de dienstverleners, klanten en bewoners.

Doelgroepen

- Alle bewoners van Kerckebosch en Zeist-Oost.
- Toekomstige gebruikers van de gebouwen: scholen, zorginstellingen, huisartsen, winkeliers etc.

Projecten en activiteiten: mogelijke tijdelijke voorzieningen die op hun haalbaarheid worden onderzocht

- Partij interesseren voor (tijdelijke) vestiging van een sportschool of fysiofitness
- Makelaarsfunctie creëren: medewerker die zich richt op de vraag en het aanbod in de wijk omtrent ruimten, voorzieningen en mogelijkheden.
- Informatiecentrum van project Vernieuwing Kerckebosch
- Haalbaarheidsonderzoek naar tijdelijk gebruik van Christus Verrijzeniskerk als informatiecentrum, wijkloophuis of huisartsenpraktijk.

Projecten en activiteiten: vernieuwing van het vastgoed

- Planontwikkeling en mogelijke bouw schoolzone Kerckebosch.
- Planontwikkeling en mogelijke bouw gezondheidscentrum Kerckebosch.
- Planontwikkeling en mogelijke bouw kinderboerderij in combinatie met verplaatsing van speeltuinvereniging BZO.
- Planontwikkeling en mogelijke bouw van multifunctioneel activiteitencentrum.
- Planontwikkeling voor revitalisering wijkwinkelcentrum Kerckebosch als hart van de wijk Hoge Dennen/Kerckebosch.
- Planontwikkeling aanpassen Christelijk College Zeist.
- Haalbaarheidsonderzoek naar een informatiepunt met horeca voor wandelaars, fietsers en sporters.
- Haalbaarheidsonderzoek naar de ontwikkeling van een 'Wellness & Health center'.

6.2 Toelichting 'Tijdelijke voorzieningen'

Sportschool

Op dit moment bestaat er een tekort aan sportmogelijkheden. Daarom wordt er gezocht naar een partij die een sportschool wil starten in een bestaande ruimte (bijvoorbeeld in CCZ). Deze partij kan zich in de eerste plaats richten op jongeren (tot 23 jaar) en jonge huishoudens (tot circa 35 jaar). Verder kan er fitness voor ouderen worden aangeboden. De partij wordt gevraagd een bedrijfsplan te maken. De gemeente en De Seyster Veste bepalen op basis daarvan of ze omzetafhankelijke huur vragen.

Makelaarsfunctie om vraag en aanbod van ruimten bij elkaar te brengen

Er komt één centraal punt waar vraag naar en aanbod van ruimten voor ontmoeting, vrije tijd en sport samenkomen. Dit punt kan door de wijkcoach worden gecoördineerd. Deze persoon inventariseert de ruimten die op dat moment onderbenut worden. Daarna brengt hij de beheerders van deze ruimten in contact met mensen die een ruimte voor hun activiteit zoeken.

Informatiecentrum project Kerckebosch Vernieuwt

De vernieuwing van de wijk gaat vele jaren duren. Om de huidige en toekomstige bewoners te informeren over de ontwikkelingen, zal er een informatiecentrum in de wijk komen. Naast een permanente tentoonstelling is er ook ruimte voor tijdelijke presentaties over bepaalde bouwprojecten. Het heeft de voorkeur om dit informatiecentrum te vestigen in een bestaand gebouw. Er zijn gesprekken gaande met het Apostolische genootschap om (een deel van) het kerkgebouw hiervoor te gebruiken. Ook het projectbureau Kerckebosch krijgt een plaats in het informatiecentrum.

Toekomstig gebruik Christus Verrijzeniskerk

De Christus Verrijzeniskerk staat leeg. Hier liggen mogelijkheden voor andere functies. Denk aan de vestiging van het informatiecentrum, een sportschool, het wijkloophuis en de huisartsenpraktijk. Een onderzoek moet uitwijzen wat in de praktijk mogelijk is.

Toelichting 'vernieuwing van het maatschappelijke vastgoed'

In het Masterplan wordt een visie gegeven op de toekomstige voorzieningen in Kerckebosch. De meeste voorzieningen zijn bedoeld voor heel Zeist-Oost.

De komende jaren zullen diverse haalbaarheidsstudies en deelplannen worden uitgewerkt.

6.3 Toelichting tijdelijke voorziening

In het Masterplan wordt een visie gegeven op de toekomstige voorzieningen in Kerckebosch. De meeste voorzieningen zijn bedoeld voor het Zeist-Oost. De komende jaren zullen diverse haalbaarheidsstudies en deelplannen worden uitgewerkt.

7 Uitvoering en advies

7.1 Voorwaarden voor een succesvolle uitvoering

De komende jaren moeten de ambities worden waargemaakt. Hieronder worden de drie belangrijkste voorwaarden beschreven voor een succesvolle uitvoering.

Goede aansturing door programmamanager

Het succes van het Sociale en Economische Programma hangt in belangrijke mate af van de aansturing. Geadviseerd wordt om voor de komende vier jaar een programmamanager aan te stellen. Deze functionaris kan in dienst zijn van de gemeente, De Seyster Veste of mogelijk zelfs een andere partij. Op grond van een functieprofiel kan de omvang van de formatieplaats worden vastgesteld. Waarschijnlijk gaat het om een deeltijdbaan die eventueel in combinatie met andere werkzaamheden kan worden uitgeoefend.

De positie van een programmamanager is wezenlijk anders dan die van een projectleider. Voor het behalen van de doelen uit het programma is hij immers afhankelijk van projecten en activiteiten die door anderen worden uitgevoerd. Om succesvol te zijn in zijn werk zal de programmamanager over een aantal cruciale competenties moeten beschikken, zoals overtuigingskracht, enthousiasme en visie.

Projectleiders voor samenhangende projecten

Een andere voorwaarde voor succes is een goede aansturing van de uiteenlopende projecten die in dit programma worden genoemd. Een werkbare vorm is om voor meerdere projecten die met elkaar samenhangen dezelfde projectleider aan te stellen. Denk bijvoorbeeld aan de ontwikkeling van voorzieningen in het zogenaamde Schoollaantje, de revitalisering van het winkelcentrum of de ontwikkeling van het Leerwerklandschap Kerckebosch. Belangrijk is dat de projecten projectleiders (m/v) krijgen die in staat en bereid zijn om partijen die hierbij betrokken zijn bij de les te houden, aan te jagen, te sleuren en te duwen.

Dat betekent dus dat het mensen zijn die, naast een sterke affiniteit met de inhoud, vooral procesmatig sterk zijn. Ze zijn in staat om inhoudelijke vragen te stellen, maar zorgen er vooral voor dat de direct betrokkenen het antwoord geven. Ze zijn resultaatverantwoordelijk maar niet inhoudelijk. De programmamanager, die eventueel ook een brede (wijk) verantwoordelijkheid heeft, coördineert de voortgang van het totaal. Hij initieert desgewenst verdere ontwikkeling van beleid, bewaakt het totale budget en kent budgetten toe.

Voldoende budget

Dit programma bevat activiteiten en projecten voor de korte (tot 2 jaar), de middellange (2 t/m 10 jaar) en de lange (vanaf 15 jaar) termijn structureel. Het is een instrument om inspanningen van verschillende partijen op elkaar af te stemmen en te sturen. Een groot deel van de activiteiten vallen onder reguliere taken van de gemeente, De Seyster Veste en andere organisaties. Het is niet nodig om hiervoor nieuwe budgetten vrij te maken. Een deel van de activiteiten kan echter wel beschouwd worden als extra inspanningen. Hiervoor is dus extra geld nodig.

Naast het aanstellen van de juiste personen is daarom voldoende eigen budget een belangrijke voorwaarde voor een succesvolle uitvoering. Dat leert ook de ervaring die op andere plaatsen in het land is opgedaan met programmatisch werken. Ieder jaar kan bijvoorbeeld een jaarbudget worden vrijgemaakt dat de programmamanager mag toekennen aan uiteenlopende projecten en activiteiten die bijdragen aan de doelen van het Sociaal Economisch Programma.

7.2 De betrokkenen partijen

De sociale en economische ambities voor Kerckebosch kunnen alleen gehaald worden wanneer veel partijen zich hieraan verbinden. Hieronder worden de belangrijkste partijen beschreven die een rol gaan spelen bij de uitvoering van het Sociaal Economisch Programma Kerckebosch.

Bewoners

De bewoners zijn misschien wel de belangrijkste partij. Dit programma wil immers het leven van huidige bewoners verbeteren. In Kerckebosch wonen op dit moment circa 2.400 personen. Het grootste deel van de inwoners woont in de woningen die gesloopt gaan worden. Dit zal een enorme impact hebben op de beleving van het wonen en op het leven in de wijk zelf. Ook de bewoners van andere delen van Zeist-Oost hebben belang bij het halen van de ambities. De meeste (nieuwe) voorzieningen in Kerckebosch zullen immers ook voor hen bedoeld zijn.

Buurt, vrijwilligersorganisaties (bewonerscomité, BZO) en kerken

De wijk Kerckebosch kent veel particuliere initiatieven. Er zijn verschillende bewoners- en vrijwilligersorganisaties. Dit uit zich in onder andere het buurtcomité en initiatieven, zoals het Inloophuis en de Voedselbank. Ook de kerken in Zeist-Oost zetten zich actief in voor het welzijn van wijkbewoners.

De Seyster Veste

De Seyster Veste is als eigenaar van de woningen één van de betrokkenen die zorg draagt voor de ontwikkelingen in Kerckebosch. De Seyster Veste profileert zich als maatschappelijke onderneming in ontwikkeling en zorg. Zij ziet het als haar taak haar klanten op een kwalitatief hoogwaardige manier te voorzien in hun woonbehoeften.

Gemeente Zeist

De gemeente Zeist maakt zich als gemeente sterk voor het Sociaal Economisch Programma en heeft de intentie om goed voor haar burgers te zorgen en draait mee in het project dat erop gericht is het welzijn van de bewoners van Kerckebosch te vergroten. De gemeente coördineert het wijkgericht werken in Zeist-Oost.

Aanbieders van zorg en welzijn

Er zijn verschillende aanbieders van zorg en welzijn actief in wijk Kerckebosch: Meander Omnium, het Wijkteam, Vitras, Abrona, Zeisterwoude, huisartsen, fysiotherapeuten. Niet alle organisaties kennen dezelfde doelgroepen, hebben dezelfde klantcontacten. Vanuit het Sociaal Economisch Programma is de intentie om de kennis, ervaring en expertise te bundelen.

Marktpartijen en natuurorganisaties

De laatste groep die hier wordt genoemd zijn partijen die een economische impuls aan Kerckebosch kunnen geven. Denk dan aan ondernemers in de detailhandel, aan ZZP'ers in de zakelijke dienstverlening of aan een commerciële sportschool. Ook natuurbeheerders, het Utrechts Landschap en Staatsbosbeheer kunnen bijdragen aan de economische ontwikkeling van Kerckebosch.

Bijlage 1 Projectformulieren

<p>Project: Inventarisatie 'Kerckebosch achter de voordeur'</p>
<p>Korte beschrijving Een 'achter de voordeur' onderzoek houdt in dat met alle bewoners van de wijk een persoonlijk gesprek wordt aangegaan. Dit gesprek heeft een tweeledig doel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In kaart brengen van de woonwensen van de bewoner. • In kaart brengen van de problemen van de bewoner op de diverse leefgebieden zijn (werk, wonen, financiën, et cetera). <p>Nadat de situatie van de bewoner in kaart is gebracht wordt gekeken naar welke mogelijkheden er zijn om de bewoner te ondersteunen.</p>
<p>Doelen, doelgroepen en beoogde resultaten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alle bewoners in de wijk worden benaderd. • In kaart brengen van de probleemgebieden van bewoners. • Zomogelijk doorverwijzing en/of ondersteuning van bewoners.
<p>Betrokken partijen en opdrachtgever</p> <ul style="list-style-type: none"> • De Seyster Veste. • Zorg- en welzijnsinstanties. • De organisatie die de gesprekken uitvoert.
<p>Globaal tijdspad</p> <ul style="list-style-type: none"> • Totale tijdsperiode omhelst de periode van de bouw/sloop. Na bekendmaking van de peildatum wordt met de huisbezoeken gestart. • Er dient per gesprek ongeveer zes uur gerekend worden. Deze tijd wordt gebruikt voor de voorbereiding, verwerken van de gegevens en eventuele vervolgstappen die naar aanleiding van een gesprek genomen dienen te worden. • Indien het een apart project is, kan het in één keer worden uitgevoerd. Het heeft de voorkeur om het onderzoek op zichzelf in een jaar af te ronden.
<p>Kosten Geraamde kosten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Huisbezoek door een medewerker van De Seyster Veste waarbij externe vervanging voor haar reguliere werkzaamheden: 708 x 6 uren x 80 = 339.840. • Sociaal/maatschappelijke externe ondersteuning bij de huisbezoeken: 400 x 6 uren x 80 = 192.000. <p>De werkelijke kosten hangen af van de gekozen aanpak.</p>

Aandachtspunten

- Er dient expliciet te worden gemaakt wat de doelstellingen zijn voor de corporatie (wat gaan we in de gesprekken aan de orde stellen en waarom).
- Er dient expliciet te worden gesteld wat de organisatie doet met de informatie die verkregen is. Hoe wordt de informatie verwerkt.
- Er dient expliciet een keuze te worden gemaakt of de corporatie samenwerkt met partijen vanuit zorg en welzijn, of dat de corporatie zelf met de verkregen informatie aan de slag gaat. Bewoners kunnen bijvoorbeeld worden doorverwezen naar het maatschappelijk werk, de schuldhulpverlening of de corporatie kan zelf een traject opzetten voor scholing en toe leiding naar werk.
- Keuze om het proces inzichtelijk en meetbaar te krijgen. Er zijn verschillende manieren om de sociale investeringen in kaart te brengen. Zo heeft bijvoorbeeld de SEV de Effectenkaart ontwikkeld. Het model Social Return on Investment (SRoI) kan ook een goede graadmeter zijn. Dit geldt zowel voor de constructie van doorverwijzing als de constructie om als corporatie zelf aan de slag te gaan. Zorg dat de investering meetbaar wordt.
- Maak gebruik van informatie die al bekend is (Zeist leefbaarheidonderzoek, CBS gegevens, et cetera).

Leren van anderen

De SEV heeft binnen het kader 'Keer de Verloedering' een aantal projecten geëvalueerd. Om een globale indruk te geven zijn uit de notitie 'Achter de Voordeur' enkele punten overgenomen.

Arnhem: Sociaal Speerpunten Plan

In 1999 heeft de gemeente Arnhem dit project opgezet en in totaal nemen er meer dan 40 organisaties deel.

- Het project genereert hulpvragen die voorheen niet zichtbaar waren. Dit betekent een extra belasting voor instellingen die snel moet worden opgevangen. De tijdelijke inzet belast ook de basisvoorzieningen. De overdracht werd als moeilijk ervaren.
- Een belangrijke conclusie uit de evaluatie was dat individuele hulpverlening en buurtpreventie elkaar versterken. Professionals hebben meer duidelijkheid over de organisatorische mogelijkheden en onmogelijkheden.

Leiden: Huisbezoekproject

In 2001 zijn er ongeveer 650 huisbezoeken afgelegd. Het doel was kort gezegd: bevorderen van zelfredzaamheid, bevorderen van participatie, versterken sociale cohesie en individuele weerstanden overbruggen.

- Het vergroten van de betrokkenheid van bewoners bij hun directe woon- en leefomgeving bleek meer tijd, energie en doorzettingsvermogen te vragen en dus niet binnen het Huisbezoekproject haalbaar te zijn.
- De positieve waardering van de bewoners van het project en de inzet van de casemanagers was groot. Men was bereid vertrouwelijke informatie te geven.

Amersfoort: Samen Buurten

Samen Buurten is een hulpverlening- en participatietraject waarbij de problemen achter de voordeur worden aangepakt.

- Het project heeft bijgedragen tot nieuwe samenwerkingsvormen tussen gemeente, instellingen en organisaties.
- De gebundelde inspanning werkte vooral preventief.
- Individuele benadering is zeer tijdrovend, maar bij complexe problemen vaak de enige mogelijkheid.
- In de reguliere hulpverlening is nog geen antwoord voorhanden op de hulpvraag van bewoners naar schuldhulpverlening, waarbij de bewoner niet in staat is om zelfstandig een schuldenoverzicht aan te leveren.

Project: Wijkserviceteam Kerckebosch

Korte beschrijving

Het wijkserviceteam is een organisatie die kan bestaan uit vrijwilligers, werklozen, stagiaires of gesubsidieerde arbeidskrachten. Deze organisatie biedt tegen een klein tarief allerlei diensten aan bewoners (klussen in huis, verhuisbegeleiding, schilderen) en aan instanties (gemeente en De Seyster Veste). Denk dan aan beheer van de flats of openbare ruimte. In het land wordt ook gewerkt met de namen buurtbeheerbedrijf of klussencentrale. Zowel de deelnemers als de afnemers hebben baat bij deze diensten.

Doelen

- Diverse doelgroepen een zinvolle dagbesteding bieden en nieuwe vaardigheden aanleren.
- Een bijdrage leveren aan adequaat fysiek beheer van de wijk.
- Bewoners met klusvragen een betaalbare dienstverlening aanbieden.

Betrokken partijen en opdrachtgever

- Opdrachtgever: projectleiding Kerckebosch.
- Partij die het wijkserviceteam gaat opzetten.
- Afnemers van diensten: De Seyster Veste, gemeente Zeist, bewoners.
- Leveranciers van deelnemers: Christelijke College Zeist, VMBO De Breul, Abrona.

Globaal tijdspad

Fase 1: aanbestedingstraject en keuze organisatie (2 maanden)
 Fase 2: haalbaarheidsonderzoek en bedrijfsplan (4 maanden)
 Fase 3: implementatie (6 maanden)

Kosten

Subsidie voor maken haalbaarheidsonderzoek en bedrijfsplan: € 20.000,--- Op basis van een bedrijfsplan afspraken maken over gegarandeerd afnemen van diensten en eventueel subsidiëren van coördinator.

Aandachtspunten

- Leren van succesvolle voorbeelden, zoals Cambio in Deventer, buurtbeheerbedrijf Arnhem Presikhaaf en wijkserviceteams in Amersfoort (excursies).
- Vooraf een bedrijfsplan laten maken met daarin de te leveren diensten.
- Garantie bieden over het afnemen van een basispakket.
- Keuze maken voor lokaal partij of een partij die elders in het land ervaring heeft opgedaan.

Bijlage 2 Gebruikte bronnen

Hieronder volgt het overzicht van de belangrijkste bronnen:

Relevante beleidsdocumenten

Het vertrekpunt voor een goed Sociaal en Economisch Programma is de basis die er al ligt. Daarom zijn in eerste instantie de stukken doorgenomen die iets zeggen over de ontwikkeling in Kerckebosch. Deze informatie legitimeert de basis voor dit Programma. Naast onderstaande officiële beleidsdocumenten zijn er kleinere notities, notulen en verslagen van bewonersbijeenkomsten meegenomen.

Gebreken met sleutelfiguren

Theorie gaat pas leven als het in de praktijk tot uiting kan komen. Om die reden zijn de personen in het veld gesproken. Veel gesprekken zijn gevoerd door de heer G. Jonkman van De Seyster Veste voor het deelprogramma 'Vooruitkomen in Kerckebosch'. Laagland'advies voerde gesprekken met medewerkers van de gemeente en De Seyster Veste en met de projectleider van Zorgeloos Wonen. Zij lieten de beleidsstukken en cijfers tot leven komen.

Werkatelier voor buurtwerkers en bewoners

Om de stem van de bewoners mee te nemen in het Sociale en Economische Programma is er op 22 januari 2008 het Werkatelier 'Diensten en activiteiten voor Kerckebosch' georganiseerd. Een aantal bewoners is hiervoor uitgenodigd en heeft de gelegenheid gehad om mee te denken in het aanbod van diensten en activiteiten. De rode lijn in het thema kan als volgt worden weergegeven: Wat is het huidige aanbod en wat kan hier beter aan en wat zou er aan nieuw aanbod ontwikkeld moeten worden. Verder mochten de deelnemers hun mening geven over de belangrijkste maatschappelijke opgaven die in Kerckebosch spelen.

Workshop met 'aanbieders'

Op 14 februari 2008 is er een workshop georganiseerd voor professionals in de wijk. Allerlei huidige aanbieders van activiteiten en diensten werden hiervoor uitgenodigd. Het doel van de bijeenkomst was om scherper te krijgen welke activiteiten, diensten en projecten bijdragen aan het halen van de doelen van het Sociale en Economische Programma.